

2020 LGS SONUÇLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

MÜBERRA NUR EMİN

SETA | PERSPEKTİF

TEMMUZ 2020 · SAYI 291

- 2020 LGS'de öğrenciler nasıl bir performans sergilemiştir?
- Sonuçlar eğitim sistemimize dair neler söylemektedir?
- 2023 eğitim hedeflerine ulaşılabilmesi için yapılması gerekenler nelerdir?

GİRİŞ

20 Haziran 2020'de yapılan Liselere Geçiş Sınavı (LGS) kısa süre içerisinde tüm dünyayı kuşatan koronavirüs salgını sürecinde gerçekleşmiş oldu. Geçmiş yıllardan farklı olarak salgına karşı alınan olağanüstü tedbirler çerçevesinde 1 milyon 472 bin 88 öğrenci sınava girdi. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 16 Temmuz 2020'de ilan ettiği LGS sonuçlarıyla birlikte sonuçlara dair önemli verilerin yer aldığı *2020 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav* raporunu da kamuoyuyla paylaştı.¹ 2018'den bu yana merkezi sınavların sonuçlarına dair düzenli olarak yayımlanan bu raporlar hem mevcut durumun tespiti hem sistemdeki yapısal sorunların neler olduğu hem de bu sorunların çözümüne dair bir yol haritası sunması bakımından oldukça kıymetlidir. Yayımlanan raporda sekizinci sınıf öğrencilerinin LGS'ye katılım durumları, testlerin güvenilirliği, madde analizleri, Türkçe, matematik, T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük, din kültürü ve ahlak bilgisi, yabancı dil ve fen bilgisi derslerine yönelik öğrenci performansları, sınava katılan

öğrencilerin cinsiyetleri, anne ve baba eğitim durumlarına göre başarı durumları ve okul başarı puanları ile merkezi sınav puanları arasındaki ilişkiye dair veriler yer almaktadır. Bu bilgilerin standart olarak kamuoyuyla paylaşılması hem şeffaflık hem de tartışmaların somut verilere dayalı bir şekilde yürütülmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu yıl salgın nedeniyle LGS'ye başvurular bireysel olarak alınmamış, MEB tarafından sekizinci sınıfa devam eden tüm öğrencilerin başvurusu otomatik olarak yapılmıştır. Buna karşın sınava girme zorunluluğu olmamasına rağmen 1 milyon 671 bin 337 sekizinci sınıf öğrencisinden 1 milyon 472 bin 88'i sınava girmiştir. Bir başka ifadeyle sekizinci sınıf öğrencilerinin yüzde 88'i sınava katılmıştır.² Hatırlatmak gerekir ki adrese dayalı yerleştirme sisteminin önemli hedeflerinden biri sınava giren öğrenci sayısını azaltmaktır. Ancak sınava giren öğrenci sayısını azaltma hedefi henüz gerçekleşmemekle aksine bu sayı artış göstermektedir. Bu artışın bir sebebi 2012'de uygulamaya koyulan 4+4+4 ile birlikte okula başlama yaşında da bir değişikliğe gidilmiş olmasıdır. Böylece 66 ayını doldurmuş çocukların

1. *2020 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav*, (MEB Yayınları, Ankara: 2020).

2. *2020 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav*.

MÜBERRA NUR EMİN

Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra aynı üniversitenin Tarih Bölümü'nde yan dal yaptı. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde yüksek lisansını "Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Devlet Okullarında Karşılaştığı Sorunlar" başlıklı tez çalışmasıyla tamamladı. Aynı üniversitede doktora çalışmasına devam etmektedir. Eğitim sosyolojisi, eğitim politikaları, göç ve sosyal politikalar alanlarında çalışan Emin aynı zamanda SETA'da Eğitim ve Sosyal Politikalar Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmaktadır.

okula başlaması zorunlu hale getirilmiş, 60-66 aylık olan çocukların okula başlaması ise veli inisiyatifine bırakılmıştır. Bu nedenle 2012-2013 eğitim öğretim döneminde birinci sınıfa kayıt olan öğrenci sayısı bir önceki yıla göre yaklaşık 600 bin artış göstermiştir.³ Dolayısıyla geçen yıl 1 milyon civarında olan sekizinci sınıf öğrenci sayısı bu yıl 1 milyon 600 binin üzerine çıkmıştır. Bu nedenle sınava olan rağbetin gerekçelerinin detaylandırılması ve buna yönelik politika uygulamalarının geliştirilmesi ihtiyacı söz konusudur.

ALT TESTLERDEKİ ORTALAMA DOĞRU CEVAP SAYILARI

2020 LGS sonuçlarına göre öğrencilerin alt testlerdeki ortalama doğru cevap sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

TABLO 1. LGS SONUÇLARINA GÖRE ALT TESTLERDEKİ ORTALAMA DOĞRU CEVAP SAYILARI (2019, 2020)			
ALT TESTLER	SORU SAYISI	2019 LGS ORTALAMA DOĞRU CEVAP SAYISI	2020 LGS ORTALAMA DOĞRU CEVAP SAYISI
Türkçe	20	11,75	10,00
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	6,88	5,05
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	6,83	6,39
Yabancı Dil	10	4,65	3,53
Matematik	20	5,09	4,89
Fen Bilimleri	20	9,97	10,21

Kaynak: MEB 2019 ve 2020’den oluşturulmuştur.

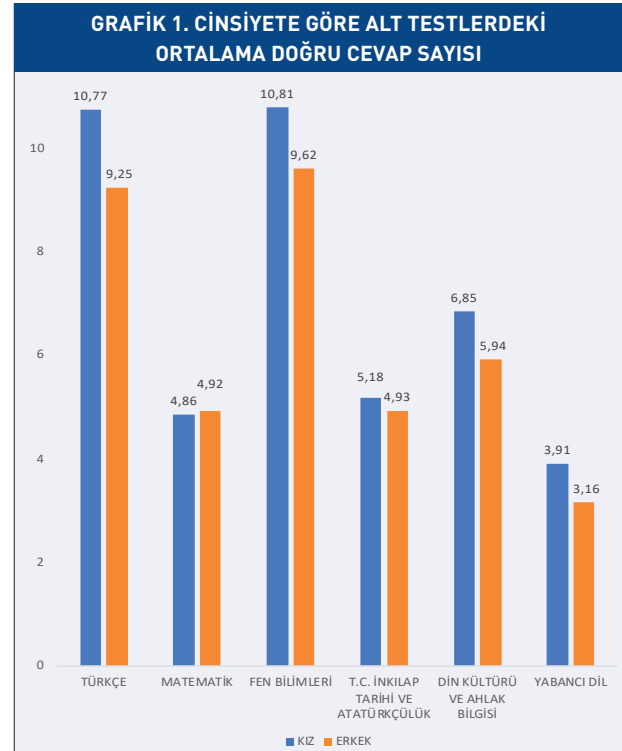
Tabloya bakıldığında genel olarak öğrencilerin ortalama doğru cevap sayılarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin soru sayısına oranla en fazla ortalama doğru cevap verebildiği ders fen bilimleri (10,21), en düşük ortalama doğru cevap verebildiği ders ise yabancı dil (3,53) olmuştur. Geçen yılki sonuçlara göre ise öğrencilerin en fazla doğru cevap verdiği alt test Türkçe (11,75), en az doğru cevap verdiği alt test ise matematik (5,09) olmuştur.

3. Mustafa Altunel, “2020 Lise Yerleştirmelerinde Kontenjan Sorunu”, *Star Açık Görüş*, 8 Mart 2020.

Bu tablo sekiz yıllık temel eğitimin mevcut durumunu ortaya koyması bakımından dikkatle ele alınmalıdır. Zira tablo öğrencilerin sekiz yıllık eğitim sonucunda temel okuma ve sayısal alanlarda oldukça düşük bir performans sergilediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca ilkokul yıllarından itibaren üzerinde önemle durulan yabancı dil eğitimi konusunda da eksiklikler olduğu yine öğrencilerin düşük performanslarından anlaşılmaktadır. Özetle öğrencilerin testlerdeki bu performansları temel eğitimin güçlendirilmesine yönelik çalışmalara olan ihtiyacı göstermektedir.

ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE BAŞARI DURUMLARI

Raporda yer alan bir başka önemli husus öğrencilerin cinsiyetlerine göre başarı durumlarını gösteren veridir. 2018 ve 2019 LGS sonuçlarında olduğu gibi 2020 LGS sonuçlarına göre de kız öğrenciler matematik dersi hariç diğer derslerde erkek öğrencilerden daha başarılı bir performans sergilemişlerdir (Grafik 1). Kız çocukların erkek çocuklarına nazaran başarılı performanslarındaki süreklilik ise dikkat çekmektedir.

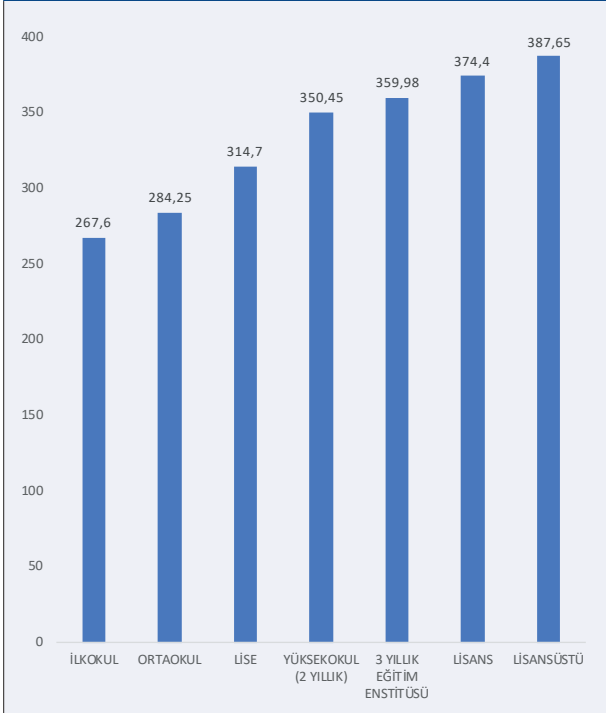

Kaynak: MEB 2020 verilerinden oluşturulmuştur.

ANNE-BABA EĞİTİM DÜZEYİ İLE ÖĞRENCİ BAŞARISI ARASINDAKİ İLİŞKİ

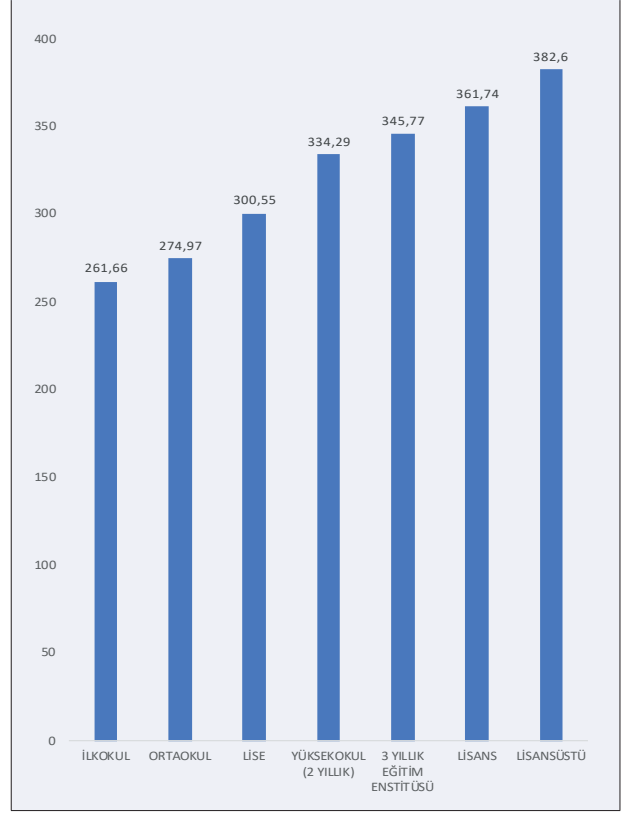
Eğitimde fırsat eşitliğinin önemli göstergelerinden biri çocukların eğitimdeki performanslarının ebeveynlerinin sosyoekonomik ve kültürel durumlarından bağımsız olmasıdır. Raporda yer verilen anne-baba eğitim düzeyi ile öğrenci arasındaki ilişkiye dair veriler fırsat eşitliği konusunda olumlu bir tablomuz olmadığını göstermektedir. Grafik 2 ve 3'te görüldüğü üzere anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin sınav puanları da artmaktadır. Eğitim düzeyi ilkökul olan bir anne ile lisansüstü düzeyindeki bir annenin çocukları arasında yaklaşık 120 puanlık bir fark bulunmaktadır. Benzer durum baba eğitim düzeyi için de geçerlidir. Bir başka ifadeyle çocukların ailelerinden taşıdıkları sosyal ve kültürel sermaye eğitimdeki başarılarını büyük ölçüde etkilemektedir. Dahası geçmiş merkezi ulusal ve uluslararası sınavlarda da benzer sonuçlarla karşılaşılması eğitim sistemimizdeki en yapısal sorunlardan biri olan fırsat eşitsizliğinin giderek derinleştiğini göstermektedir.

GRAFİK 2. ANNE EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN ORTALAMA MERKEZİ SINAV PUANI

Kaynak: MEB 2020 verilerinden oluşturulmuştur.

GRAFİK 3. BABA EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN ORTALAMA MERKEZİ SINAV PUANI

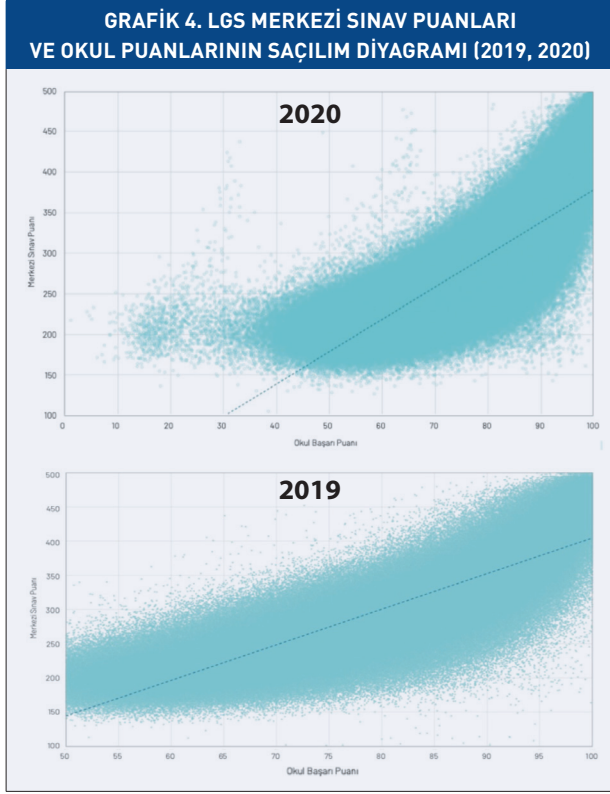

Kaynak: MEB 2020 verilerinden oluşturulmuştur.

OKUL BAŞARI PUANI VE MERKEZİ SINAV PUANI ARASINDAKİ İLİŞKİ

2020 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav raporu sekizinci sınıf öğrencilerinin okul başarı puanları ile merkezi sınav puanları arasındaki ilişkiye dair de önemli bir veri sunmaktadır. Rapordaki veriler öğrencilerin okul başarı puanları ile merkezi sınavdan aldıkları puanlar arasında geçen yıllara nazaran daha düşük bir korelasyon olsa da doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Grafik 4'ten de anlaşılacağı üzere 2019'da olduğu gibi 2020 LGS raporuna göre okul derslerinde başarılı olan öğrenciler merkezi sınavda da başarılı bir performans sergilemektedir. Okul başarı puanı düşük olup merkezi sınav puanı yüksek olan istisna öğrenciler dışında genel olarak bu durum öğrencilerin akademik performansı hakkında sağlıklı bir sonuç elde edildiğini de göstermektedir.

Kaynak: MEB 2019 ve 2020'den alınmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

MEB'in merkezi sınavlara ilişkin yayımladığı bu raporlar eğitimdeki mevcut durumun verilere dayalı olarak ortaya konulması adına önem taşımaktadır. Raporlardaki süreklilik ise geçmiş yıllarla mukayeseler yapılmasını sağlamakla birlikte sistemin ilerleyen ve geride kalan yönlerini göstermesi

bakımından da kıymetlidir. Nitekim son üç yıldır yayımlanan raporlarda yer verilen temel bulgular sistemimizdeki yapısal sorunların devam ettiğini göstermektedir. Bunlardan en önemlileri temel eğitimin zayıflığı, eğitimde fırsat eşitsizliğinin artması, okullar ve bölgeler arası farklılıktır. Eğitimde 2023 hedeflerine ulaşılması ve eğitim sistemimizin uluslararası arenada rekabet edebilirliğinin artırılması için yapısal sorunların çözümü noktasında güçlü politika adımlarına ihtiyaç vardır. Bu minvalde aşğıdaki çalışmalar gerçekleştirilmelidir:

- Fırsat eşitliğinin önündeki engellerin aşılması için düşük sosyoekonomik ve kültürel durumdaki ebeveynlere sahip çocukların bu bağımlılığını azaltacak, eğitimlerini güçlendirici destek mekanizmaları oluşturulmalıdır.
- Temel eğitim güçlendirilmeli ve öğrenciler daha sık aralıklarla izleme ve değerlendirmeye tabi tutularak eksikleri telafi edilmelidir.
- Yabancı dil eğitimi yeniden ele alınmalı ve güçlendirilmelidir.
- Kız çocuklarına yönelik yapılan destek çalışmaları devam ettirilmelidir.
- Öğrenci ve velilerin merkezi sınavlara ilişkin ilgi ve beklentilerinin detaylı olarak ortaya konulması için çalışmalar yapılmalıdır.